
Norrskan

Norrland - en bra bit av Sverige



Hur svårt kan det vara?/ Tillsammans för en bättre service på landsbygden/ Remissvar på nationell transportplan/ Hedersbelöningar/ Ostkustbanan 90 år/ Tankar om regionalpolitik och landsbygd.



Norrlands
förbundet

Nr 3 • 2017

Nov/december

Hur svårt kan det vara?

Finland är i flera avseenden ett föredöme när det gäller landsbygdsutveckling. Jag har fått insyn i detta genom Leaderarbetet och jag har även i andra sammanhang tagit del av hur man försöker hitta både förenklingar och möjligheter.

Mycket handlar om att synliggöra samhällets- och kommuners roll för lokal utveckling. Om att ta ansvar för offensiv verksamhet, medborgaransvar och acceptans. Det handlar om samverkan med andra parter och att ange riktning och puls.

Landsbygden måste få en chans att visa framfötterna. Visa på positiva lösningar och exempel. På landsbygden är det lättare att påverka kostnadsstrukturerna och lättare att få till attitydförändringar. Ett stort arbete krävs för att anpassa service och kommuners funktioner utifrån moderna krav och behov.

Landsbygd, lokal och regional utveckling och omlokalisering av statlig verksamhet är på agendan politiskt just nu. Till våren ska riksdagen behandla en stor och avgörande landsbygdspolitisk proposition från regeringen.

Intryck och ideer från norsk distrikts- och regionalpolitik finns att inspireras av och göra verklighet av även i vårt land. Differentierade arbetsgivaravgifter, regionala skattebaser och synen på vattenkraftpengarna är sådana exempel. Stad och land är olika. Landsbygderna ser också olika ut, men förutsättningarna måste

ändå vara likvärdiga så att lokalt och regionalt utvecklingsarbete kan bedrivas på medborgarnas villkor. Vi ska ha ett helt Sverige, där hela landet utvecklas och där människor och verksamheter tillåts växa. Norra Sverige har de långa avståndens utmaningar att hantera.

Norrbandsförbundet har yttrat sig över förslaget till nationell transportplan 2018-2029 och vi lyfter vikten av tillväxt och välfärd i hela landet. Norrlandsperspektivet finns inte med som ett särintresse utan som ett intresse för hela landet utveckling. Det gäller värdena i våra naturresurser, basnäringarna och innovationsföretagens värde för inkomster till landet. Goda kommunikationer av olika slag är mycket viktiga och nödvändiga i de här sammanhangen.

Fortfarande går det för sakta med den digitala infrastrukturen, att skapa en digital allemansrätt. Här måste ambitionsnivån skruvas upp för byggande och nyttjande av modern teknik. Lokala lärcentra är ett beprövat framgångskoncept för bygder där avstånden är långa. Distansoberoende utbildning och kompetensutveckling är viktiga frågor för ett helt Sverige.



Kenneth Nilshem,
förbundsordförande
Norrbandsförbundet

Styrelsemöte Ulvön 8 - 9 september

Förbundets styrelse hade sitt upptaktsmöte för hösten på Ulvön i september. Förutom styrelsen deltog representanter från länsgруппerna. Innan mötet på Ulvön besöktes Köpmanholmen där lunch intogs efter en historisk exposé. Nätra hembygdsförening förevisade genom ett skådespel parken där en av förbundets grundare Ingeborg Hedberg hade verkat. Mycket intressant och inspirerande.

Efter en båttur från Köpmanholmen till Ulvön avslutades dagen med surströmmingsmiddag. För gott värdskap och bejublade underhållning stod Agnetha Alenius Madsen och Ruben Madsen för.

Styrelsemötet handlade mycket om förbundets verksamhetsplan och vilka aktiviteter som ska ske under året. Framtagande av informationsmaterial för medlemsvärvning, deltagande i olika arrangemang och planering inför kommande hedersbelöningar var andra frågor som avhandlades.



Helen Byström som Ingeborg Hedberg, text och foto: Gunnar Olsson



alla dess positiva bemärkelser. Medlemmar är enskilda, företag, organisationer, kommuner och landsting/regioner.

Vi bidrar genom olika aktiviteter till ökad kunskap om Norrland och en korrekt bild av norra Sverige. Vi vill se resultat utifrån våra profilfrågor. Viktigt för moderna norrländska landsbygder är att överbrygga de stora avstånden. Det kan göras bland annat med bra infrastruktur och användande av bredband och digital teknik.

Sedan förbundets bildande 1952 driver vi frågor om utvecklingen i Norrland. Det handlar om företagande, utbildning, infrastruktur, kultur, arbetsmarknad, ja tillväxt i

Angeläget för norrländsk tillväxt är också tillgång till kompetens, arbetskraftsför-sörjning och riskvilligt kapital.

Är du företrädare för kommun, landsting eller region – kontakta kansliet för mer information om medlemskap. Kansliet nås lättast via e-post, kansli@norrland.info eller telefon, 060-61 80 60. Företagsmedlemskap kostar 1000 kr per år – kontakta kansliet för att få en faktura.

Medlemskap för enskild kostar 250 kronor/ år. Du kan betala in till Bankgiro 180-6595 eller Swisha till 123-4762738. Kom ihåg att tala om vem du är, och ange din e-postadress också.

Tillsammans för en bättre service på landsbygden

För att hela Sverige ska leva måste det finnas tillgång till bra service på landsbygden. Hittills har det varit lite si och så med den saken. Nu ska det äntligen bli ordning på torpet.

Hela Sverige ska Leva har precis haft kick off för sitt största projekt någonsin i organisationens historia. Det heter "Service i samverkan" och finansieras av Landsbygdsprogrammet 2014-2020 med Tillväxtverket som stödmyndighet. Budgeten ligger på 16 miljoner kronor.

I elva kommuner i sex län ska Hela Sverige arbeta med att bygga relationer mellan landsbygdens företagare, ideella föreningar och kommunen, som sedan ska samarbeta för att komma på de bästa servicelösningarna.

Får håret att resa sig

När projektet är klart hösten 2019 ska varje pilotkommun ha en ny servicelösning på plats. Direktivet till de lokala processledarna,

som nu tar plats ute i kommunerna, är att inte gå i gamla hjulspår utan istället våga tänka nytt. Lösningarna ska vara så kreativa och utanför boxen att det får håret att resa sig på armarna av förtjusning.

Målet är att hitta nya demokratiska sätt att arbeta tillsammans för att kunna utöka servicen så att den blir tillgänglig för alla invånare i kommunen.

Tillgången på service kan utgöra skillnaden mellan att kunna bo kvar på landsbygden eller tvingas flytta. Det är inte hållbart att lokala föreningar ska ansvara för all service på en ort. Med det här projektet får alla intressenter dela på ansvaret vilket stärker och snabbar på utbyggnaden av service

I norra Sverige är det länsbygderåden i

Norr- och Västerbotten som deltar med Arvidsjaur, Storuman och Skellefteå som pilotkommuner. En kustkommun med stor landsbygd och två kommuner i inlandet som har sina speciella utmaningar och möjligheter.

Lars Westerlund

Ordförande Hela Sverige ska Leva Västerbotten och ersättare i Norrlandsförbundets styrelse



SERVICE

Årets lokala utvecklingsgrupp i Sverige

Hela Sverige ska leva!



Foto från HSsL hemsida. Text: Kennet Nilshem

Mellansels IF blev årets lokala utvecklingsgrupp i Sverige. De tog emot utmärkelsen vid höstmötet med Hela Sverige ska leva. Ett exempel på föreningens och bygdens verksamhet är ett framgångsrikt mottagande av flyktingar och integration. Mellansel ligger i Örnsköldsviks kommun. (www.mellansel.se)

Örnsköldsviks kommun är för övrigt huvudort för Landsbygdsriksdagen 2018, 18-20 maj. På höstmötet presenterade Hans-Erik "Hakke" Näslund, Agneta Linden och Christina Antonsen det gedigna fredagsprogrammet med bussresor och studiebesök runt om i Västernorrland där goda exempel på landsbygdsutveckling ska presenteras. Verksamhetsplanen för 2018 för Hela Sverige ska leva som höstmötet antog markerar bland annat det

viktiga arbetet för att få Landsbygdskommittens slutbetänkande och dess 75 förslag att bli verklighet i proposition och riksdagsbeslut. Hela Sverige ska leva och Norrlandsförbundet har här gemensamma intressen. Det är helt enkelt så, att hela Sverige ska leva, och Norrland, det är en bra bit av Sverige.

Jämtland planerar 2018-års förbundsmöte

Länsgruppen i Jämtland planerar för fullt inför Norrlandsförbundets årsmöte 2018. Jämtland/Härjedalen välkomnar oss till Östersund 26-27 april. Huvudarena för mötet blir Jamtli, kompletterat med Rådhuset i Östersund för middag med utdelning av hedersbelöningarna Olof Högberg-plaketten och Norrlandsbjörnen. Programmet i övrigt innehåller presentation av företag, några företeelser och verksamheter i länet. Det formella årsmötet äger rum under förmiddagen fredagen den 27 april. Boka in dagarna, känn dig välkommen till ett dygn med norrlandsvänner!



Text och foto: Kennet Nilshem

Utdelning av hedersbelöningar under hösten



Sven Holmqvist, Jockmokk delade ut 2017 års hedersutnämning för Västernorrland, Olof Högborgsplaketten till Göran Månsson.

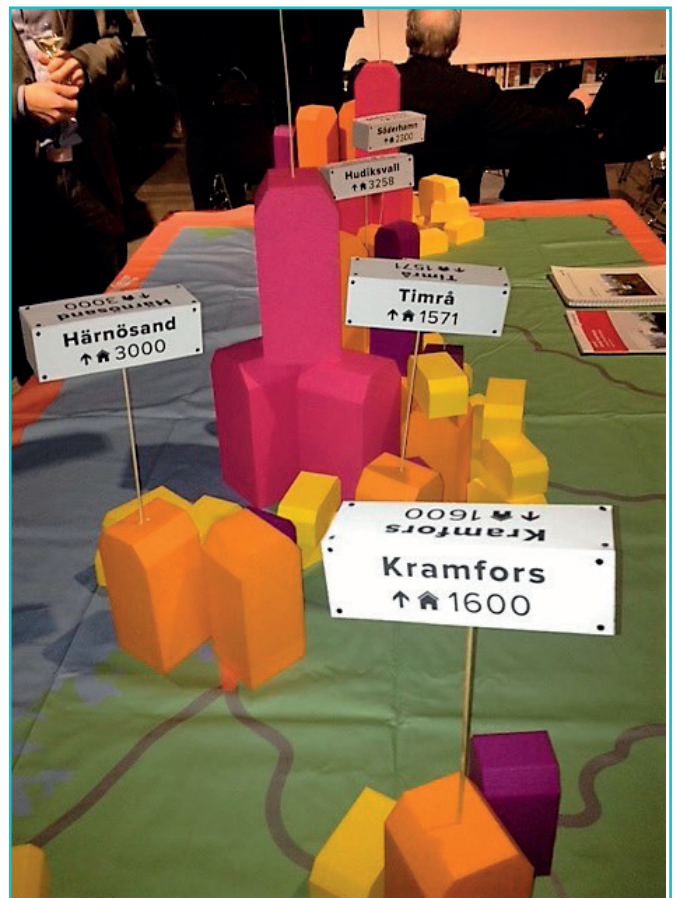


Sven Holmqvist, Jockmokk delade ut hedersbelöningen Norrlandsbjörnen för Jämtland/Härjedalen till Jämtli vid Friluftsmuseernas träff i Luleå. Uppvaktingen var mycket uppskattad.

Ostkustbanan 90 år

Ostkustbanan mellan Gävle och Härnösand invigdes 1927. För att uppmärksamma detta ordnades en tillställning i Stockholm i mitten av november. Historikern Anders Johnson berättade om "Ostkustbanan – en lång historia". Det tog 58 år från byggstart till färdigställande av hela sträckan.

Men, också den stora frågan framöver, dubbelspåret som behövs för att ersätta Sveriges längsta flaskhals, 27 mil enkelspår, togs upp. SJ-chefen Christer Fritzson vill ha spår att köra på. Landshövdingen i Gävleborg, Per Bill tog upp Nya Ostkustbanans betydelse för tillväxt, jobb och välfärd i södra Norrland och hur banan knyter samman landet.



Text och foto: Kenneth Nilshem

Besök vår hemsida:
www.norrlandsforbundet.se

Nationell plan för transportsystemet 2018 -2029

Trafikverket har lämnat förslag till regeringen om en nationell plan för transportsystemet 2018 -2029. Planen innehåller förslag till åtgärder för underhåll av den statliga infrastrukturen samt utveckling av transportsystemet. De åtgärder som föreslås ska bidra till att skapa ett effektivt och hållbart transportsystem.

Norrlandsförbundets yttrande

Norrlandsförbundet är i stort positivt till Trafikverkets förslag till nationell plan och de prioriteringar som finns namngivna i planen. Norrlandsförbundet framför också att planförslagets strategi för att möta de prioriterade samhällsutmaningarna måste ske systematiskt och långsiktigt.

Norrlandsförbundet anser också att det är bra att den nationella planen fokuserar på järnvägsinvesteringar vilket skapar förutsättningar för större arbetsmarknadsregioner och mer miljömässiga transportlösningar.

Synpunkter.

Kommuner, regioner, organisationer med flera i norra Sverige har i remissyttranden presenterat goda argument för satsningar på infrastruktur i hela landet och därmed även för Norrland. Det är för tillväxt och välfärd i hela landet som dessa satsningar måste genomföras.

Norrlandsförbundet, som enda organisation för hela Norrlands intressen, stödjer därför alla de remissyttranden som ger uttryck för insatser och investeringar i möjligheter för förbättrade transporter för människor, gods och råvaror i hela vårt land. Norrlandsförbundets medlemmar från olika kategorier har i sina remissvar på ett utomordentligt sätt beskrivit detta. De har alla Norrlandsförbundets stöd i sin argumentation.



Norrland, en bra bit av Sverige med de långa avståndens förutsättningar

Tillförlitlig och effektiv infrastruktur i hela Sverige är en grundförutsättning för att hela landet ska leva och hållas samman. Strategin måste vara systematisk, uthållig och långsiktig.

Grunden för vår välfärd är mänskliga resurser och naturresurser. I norra Sverige skapas grunden för många värden där innovativa företag och basindustrier med högt exportvärde ger landet inkomster. Detta är avgörande nationella intressen.

System som hänger ihop

Det krävs infrastruktur som hänger ihop för hela landet. Det kräver järnvägssystem som binder samman norra och södra Sverige.

Det är bra att den nationella planen fokuserar på järnvägsinvesteringar som skapar förutsättningar för fungerande arbetsmarknadsregioner och mer

miljömässiga transportlösningar.

För Norrlands del handlar det framför allt om den Botniska korridoren som är en viktig gränsöverskridande korridor i det europeiska stomnätet som kopplar samman Europa med det råvarurika norra Sverige, Norge och Finland där stora exportvärden skapas. Här är dubbelspår på Ostkustbanan Gävle-Härnösand och Norrbottenbanan viktiga och angelägna satsningar.

Norra Stambanan är också en viktig pulsåder för norra Sverige. Banan behöver underhållas och uppgraderas till bättre standard och tillförlitlighet.

Målsättningen att säkerställa näringslivets behov av effektiva järnvägstransporter och därmed bidra till näringslivets framtida konkurrenskraft måste starkt bejakas.

Mittstråket mellan Sundsvall och Trondheim bör även fortsättningsvis lyftas som prioriterat stråk. Med föreslagna trimningsåtgärder kan restiderna kortas och säkerheten höjas.

Inlandsbanan och järnvägens tvärbanor, exempelvis Arvidsjaur-Jörn och Orsa-Bollnäs är också viktiga för ett sammanhållet transportsystem och ökad hållbarhet och uthållighet. Inlandsbanan kan få en viktig roll för skogsnäringen, en bransch som är av betydande nationellt intresse.

Trimningsåtgärder

Glädjande är att gränsen för enskilda trimningsåtgärder har höjts, vilket innebär att ett objekt kan byggas utan att vara namngivet i planen. Det ger flexibel användning av de resurser som finns föreslagna för trimningsåtgärder.

Hamnar

Farledsförbättring till Luleå hamn är angelägen, liksom möjligheter för en positiv utveckling av Gävle hamn och övriga hamnar efter Norrlandskusten.

Vägnätets stora betydelse

Vägnätet på landsbygden måste ha en godtagbar standard. Vägar med bra bärighet är nödvändigt för Norrland, inte minst för skogsnäringen och andra näringsars verksamhet. Utvecklingen går mot tyngre och längre lastbilar.

Vägar som knyter ihop landsbygder, småorter, tätorter och städer behöver ha bra framkomlighet och säkerhet, en god standard där järnväg inte är en möjlighet för pendling och andra transporter.

Flygtrafik

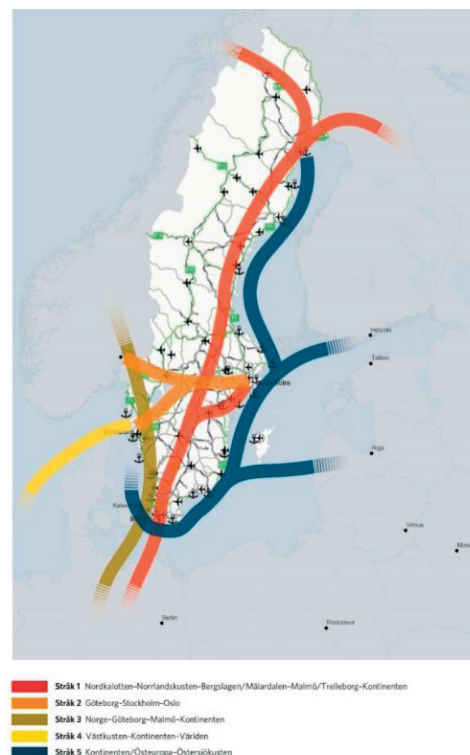
Det är viktigt att säkerställa flygtrafiken från och till icke statliga flygplatser i norra Norrlands inland mot det nationella flygnavet Arlanda. Det har en helt avgörande betydelse för tillgängligheten och utvecklingen av näringslivet i denna region.

Tidsperspektiv

Det finns goda ambitioner i planen, men genomförandet och satsningarna ligger, som så ofta i liknande dokument, i slutet av perioden. Uttryck som ”påbörjas” och ”initieras” måste ersättas av ”genomförs” och ”slutförs”. Perspektivet synes tyvärr snarare vara 40-50 år än 10-20 år.

Norrland 2017-11-29

Norrlandsförbundets styrelse



Trafikslagsövergripande stråk med stor relevans för nationella och internationella godstransporter. (Fig 17 nationella planen)

Tankar om regionalpolitik och landsbygd

KRÖNIKA

Arne Müller är journalist bosatt i Umeå. Han har under de senaste åren skrivit tre böcker med anknytning till utvecklingen i Norrland. Den senaste "Stockholm, städerna och RESTEN" handlar bland annat om mekanismerna bakom den regionala utvecklingen i Sverige.



Johan Persson, ordförande för den parlamentariska landsbygdskommittén, tillsammans med landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Foto: Regeringskansliet

Iett fullständigt mörker lyser även ett litet ljus klart. Så kan de tecken på en politisk kursändring inom regionalpolitiken under det senaste året sammanfattas.

Under flera årtionden har regionalpolitik knappt existerat som begrepp. Det går till och med att se en del politiska åtgärder som snarast förstärkt den ojämna regionala utveckling som marknadsmekanismerna skapar.

- Åtstramningar av kommuners och landstings ekonomi.
- Introduktionen av marknadsmekanismer och privatiseringar inom kommunikationer, telekom, apotek med mera.
- Den gradvisa överföringen av statliga kostnader för infrastruktur till regional nivå. Sveriges kommuner och landsting bedömer att det idag handlar om 1,5 miljarder kronor årligen.

Sett mot denna bakgrund var det omtumlande att höra Stefan Löfvens jultal förra året. De regionala

klyftorna i landet var ett huvudtema i talet och statsministern konstaterade att gemenskapen mellan stad och land hade "blivit försummat i Sverige sedan decennier". Bara några veckor senare presenterade den Parlamentariska landsbygdskommittén sina förslag. 75 förslag inom ett brett samhällsligt spektrum, med syfte att uppnå en mer gynnsam utveckling i de utsatta delarna av landsbygden.

"Det är en historisk dag. Sverige har inte tidigare haft en sammanhållen landsbygdspolitik", sa landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) vid presentationen av förslagen.

Inte undra på att Landsbygdskommitténs förslag framstod som ett klart skinande ljus i mörkret för många som vill se en mer balanserad regional utveckling i Sverige.

Men hur starkt lyser detta ljus egentligen? Efter att ha vridit och vänt på frågan några varv så blir svaret ett "å ena sidan, men å andra sidan".

Det går inte att blunda för att någonting nytt har hänt. Bara det faktum att frågan om de regionala klyftorna i landet diskuteras är en förändring. Det går också att se flera förslag som säkerligen kommer att ha betydelse. Det tydligaste exemplet är kanske ambitionen att återlokalisera 10 000 statliga jobb från Stockholm till andra delar av landet. Lärcentra ska etableras på många platser för att öka möjligheterna att delta i

högskoleutbildningar på distans. Ett riktat stöd till 23 särskilt utsatta kommuner föreslås.

Samtidigt gäller det att ge förslagen rätt proportioner. I sina resonemang hänvisar kommittén mer än en gång till Norge. En del av förslagen liknar också regionalpolitiska åtgärder som används i vårt västra grannland. Men det finns en avgörande skillnad. Den norska regionalpolitiken har en helt annan omfattning. SVT Västerbotten frågade kommitténs ordförande Johan Persson om varför man inte fullt ut satsade på de regionalpolitiska åtgärder som tillämpas i Norge. Det skulle kosta 40-50 miljarder. En sådan satsning på den nivån skulle vara politiskt omöjlig, svarade Persson.

När större politiska förslag presenteras brukar jag ställa frågan: Vad är det som inte finns med bland förslagen? Det brukar vara ett sätt att behålla balansen vid presskonferenser där politikerna gärna vill få de lagda förslagen att skimra lite extra.

En central fråga som ligger utanför kommitténs förslag är hur skatteutjämningen ska se ut i framtiden. Det behandlas i en annan utredning som ska komma med sina förslag 2018. Samtidigt är detta kanske den enskilt viktigaste frågan för den regionala utvecklingen. Skillnaderna mellan kommunalskatten i växande, välmående kommuner i storstadsregionerna och små glesbygdskommuner har ökat. Utredningen ”Demografins regionala utmaningar” som kom härom året visade att de minsta kommunerna med dagens förutsättningar måste höja skatten med upp till 18 kronor fram till 2040 för att upprätthålla dagens service. Det kommer att krävas kraftiga ekonomiska förstärkningar för att befolkningsmässigt små kommuner och landsting ska kunna upprätthålla en fungerande service. Ska människor vilja bosätta sig på en ort krävs fungerande skola, sjukvård och barnomsorg, men också ett bra bibliotek och en simhall.

En fråga som kommittén undviker är om utnyttjande av naturresurser ska ge



Foto: Gunnar Olsson



Glada miner när vårdplatserna invigdes i Dorotea. Foto: SVT

någon form av återbäring för det berörda området. Detta är ett område där Sverige sticker ut. I Kanada finns en regional gruvskatt. I Norge får vattenkraftskommuner en rejäl ekonomisk ersättning för det ingrepp som vattenkraftsutbyggnaden innebär. När det gäller vindkraft har flera av de stora vindkraftsländerna i Europa system som återför vinster till lokalsamhället. Men bara för att kommittén inte tar upp denna fråga kommer den inte att försvinna. Jag möter den oavsett var i landet jag pratar om den regionala utvecklingen.

I kommitténs delrapport fanns ett resonemang om att reformer som syftat till att ”genom avregleringar och marknadslösningar öka konkurrensen” har varit till nackdel för glest befolkade delar av landet. Detta är ett väl etablerat faktum som går att spåra tillbaka till de statliga utredningar som på 90-talet utvärderade de första stegen i denna riktning. Men att ta upp denna fråga skulle med säkerhet vara ytterst kontroversiellt. Följaktligen har resonemangen försvunnit i kommitténs slutbetänkande.

Så vad kommer att hända med de 75 förslagen. En del har genomförts. Bland annat har återlokaliseringen av statliga jobb inletts. En större samling förslag från regeringen utlovas till nästa vår. Så just nu ser det ut som en hel

del av kommitténs förslag kommer att genomföras. Men det kommer inte att räcka för att ge en tydligt jämnare regional utveckling.

Men det finns en ny faktor som påverkat utvecklingen under senare år. På många håll i landet märks ett folkligt engagemang och motstånd som vuxit

fram ur de växande regionala klyftorna.

- Under mer än tre år ockuperade Doroteaborna sin sjukstuga och lyckades vinna striden om indragna vårdplatser mot landstinget. Denna metod har inspirerat de som nu tar strid för BB i Sollefteå.
- När Skatteverket ville lägga ned nio mindre skattekontor stoppades det av en effektiv proteströrelse på de berörda orterna.
- Förslaget om inrättande av storregioner uppfattades i många glesbygdsområden som ett steg mot ökad centralisering. Det enorma gensvaret på kravet på folkomröstning i bland annat Jämtland bidrog till att förslagen drogs tillbaka.
- På många håll har det funnits ett lokalt motstånd mot stora gruv- och vindkraftsprojekt. Krav på att sådana satsningar måste ge jobb och inkomster i närområdet har nästan alltid kommit upp. Folkomröstningen om vindkraft i Sorsele är ett tydligt exempel.

Detta har påverkat politiken. Till exempel var det protesterna mot nedläggningen av skattekontoren som blev startpunkten för regeringens arbete med att återlokalisera statliga jobb utanför Stockholm. För de som vill se en jämnare regional utveckling i landet är detta folkliga engagemang nog det ljus som lyser allra klarast just nu.

Arne Müller

Snart är det dags!

Norrlandsförbundets
Förbunds möte

Denna gång i Östersund, Jämtland

Medlemmar!
Boka in
26-27 april
2018

Torsdag: Temadag
Festmiddag med utdelning av hedersbelöningar

Fredag: Förbundsstämma



Norrlandsförbundet
har ca. 1200 gillare
på Facebook



@norrlandinfo
på Twitter
har ca. 1400 följare

Norrskén

*Norrskén är Norrlandsförbundets
medlemsblad och skickas digitalt
till medlemmarna tre – fyra ggr/år.*

Tipsa oss gärna om redaktionellt intressanta ämnen via
kansli@norrland.info där du också anmäler eventuell adressändring.

Redaktion: Malin Ackermann, Lars Westerlund, Gunnar Olsson och
Kenneth Nilshem.

Grafisk formgivning: Gunnar Olsson

Ansvarig utgivare: Kenneth Nilshem.



Besöks - och postadress:
Södra Hamngatan 50
826 50 SÖDERHAMN
Telefon: 060 - 61 80 60
E-post:
kansli@norrland.info
Webb:
www.norrlandsforbundet.se